

Introducció

Segons l'**Organització Mundial de la Salut (OMS)**, les mossegades d'animals plantegen un important problema de salut pública.

Els éssers humans poden patir **mossegades** d'un gran nombre d'espècies; no obstant això, la majoria de les mossegades de mamífers són produïdes per **gossos, seguits de gats, rosegadors i humans**. Altres animals com ara porcs, cavalls, rates, rat-penats, serps o animals salvatges també produeixen lesions, però en una proporció més baixa. En aquesta fitxa es detalla una proposta de mesures preventives per tractar aquestes situacions en l'àmbit laboral.

Mesures preventives generals

Com a mesures preventives generals, podem citar les següents:

- **Identificar els riscos existents** en els llocs de treball, tot prestant especial atenció als possibles contactes amb éssers vius (provocats per mossegades, picades, etc.), **avaluar-los, i establir les mesures preventives oportunes**, conforme al que estableix la Llei 31/95, de PRL.
- **Formar i informar periòdicament les persones treballadores** sobre els riscos existents en el lloc de treball i especialment pel que fa a la prevenció de contactes amb éssers vius.
- **Garantir una vigilància de la salut adequada** (específica, prèvia i periòdica), tenint en compte els protocols específics que cal aplicar en cada cas. Quan hi hagi risc per exposició a agents biològics pels quals hi hagi vacunes eficaces, aquestes s'hauran de posar a la disposició de les persones treballadores, tot informant-les dels avantatges i els inconvenients de la vacunació. El que es disposa anteriorment serà també d'aplicació en relació amb altres mesures de preexposició eficaç que permetin fer una prevenció primària adequada. Cal recordar que l'oferiment a la persona treballadora de les mesures corresponents i la seva acceptació hauran de constar per escrit.

Prevenció del risc biològic

En el **personal que treballa amb animals**, com és el cas de personal de ramaderia, personal de parcs zoològics, personal de recerca, que hi treballen amb finalitats científiques en l'àmbit sanitari, industrial, etc., hi ha la **possible exposició a agents biològics**. Els animals són transmissors de malalties, de manera natural, a l'home i a la inversa. Aquest tipus de malalties compartides pels animals i l'home s'anomenen "**zoonosi**". Com ara **mesures preventives** contra l'exposició als agents biològics hi hauria les següents:

- **Tenir els animals en les millors condicions possibles** en els entorns de treball.
- **Disposar d'instal·lacions sanitàries suficients** (lavabos, dutxes, vestuaris, productes per rentar els ulls i antisèptics per a la pell).
- **Disposar de procediments específics** per a la neteja, la desinfecció de les instal·lacions, equips de treball, control de plagues, etc.

Prevención del riesgo biológico

- Mesures específiques per **evitar que els treballadors**, a causa de les tasques que duen a terme, **puguin sofrir talls, punxades, esgarrapades, mossegades**.
- Disposar d'**instruccions escrites en el lloc de treball que incloguin l'actuació en cas d'accident o incident** que pugui suposar una exposició a agents biològics.
- **Establir normes que prohibeixin menjar, beure, fumar**, l'aplicació de cosmètics així com la manipulació de lents de contacte a les àrees de treball.
- **Disposar**, dins de la jornada laboral, de **10 minuts abans dels àpats i 10 minuts més abans d'abandonar la feina**, per a la neteja personal. Rentada de mans fins i tot després d'haver fet servir guants.
- Tenir establert un **procediment per a la neteja i desinfecció de la roba de treball**.
- Disposar d'un **sistema que impedeixi barrejar la roba de treball amb la roba de carrer**.
- **Disposar de roba de treball** per al desenvolupament de les activitats en contacte amb els animals.
- **Fer servir equips de protecció individual (EPI)** seguint el pausat en l'avaluació de riscos del lloc de treball: Guants de protecció, protecció respiratòria, protecció ocular i roba de protecció.

Com prevenir les mossegades?

És important prendre consciència sobre la seguretat i salut de les **persones treballadores exposades al risc de mossegades d'animals en els seus centres de treball**, com pot ser el cas del personal de veterinària, i, totes i totes aquelles persones que exerceixen la seva feina a la via pública o a l'aire lliure, tasques com ara agricultors, policies, personal del sector de la construcció, etc. En aquests casos, es recomana:

- En trobar-se amb animals salvatges o desconeguts, **mantenir immediatament una distància segura que pot ser d'1,5 a 2 metres** depenent de la mida i el tipus d'animal, i no intentar acostar-s'hi ni interactuar-hi físicament.

- **Respectar l'espai dels animals**, tant si aquests són de tipus domèstic o silvestres i no molestar-los en el seu entorn natural.
- **Evitar molestar o provocar els animals**, especialment si no se'ls coneix bé. No interrompre'ls ni interactuar-hi físicament mentre mengen, dormen o cuiden de les seves cries.
- **No alimentar els animals salvatges**, ja que això pot crear dependència i situacions perilloses.
- Si per la professió mateixa les persones treballadores s'exposen inherentment a interactuar amb animals desconeguts, cal considerar l'**ús d'equips de protecció adequada**, com ara guants, peces resistents, fer servir màniga llarga i mantenir les cames cobertes, amb calçat tancat i de seguretat, entre d'altres.
- **Aprendre a identificar els senyals d'advertiment en el llenguatge corporal dels animals**. Per exemple, orelles cap enrere, grunyits, mostrar les dents o estarrufar el pelatge són signes de possible agressió.

- **Seguir les indicacions o senyalitzacions** sobre àrees protegides i distància amb animals.
- **Evitar fer accions o comportaments bruscos** en cas d'estar a prop d'animals salvatges o domèstics i mentre aquests no mostrin signes d'atac o autodefensa, ja que davant d'aquestes actituds és més probable que sí que passin a l'atac per l'estrès de la situació.
- Si l'animal està acorralat, cal procurar **no bloquejar la seva via de fugida**, ja que això pot augmentar-ne el nivell d'estrès i l'agressivitat.

Com prevenir les mossegades?

Si s'està exposat al contacte directe amb animals o la seva gestió, cal:

- **Establir procediments de treball específics** per fer de les activitats de manera segura i pautada (considerant cada àrea de treball, animal i tasca que cal fer), i controlar el compliment d'aquests procediments.

- **Habilitar zones i instal·lacions de treball segures** mitjançant imposició de barreres físiques sempre que sigui possible entre l'animal i la persona (fins i tot redundants, segons la perillositat), la instal·lació de sistemes de vigilància i control des d'una àrea segura, ús de sistemes de ventilació independents, etc.

- **Evitar fer feines en solitari** segons la perillositat dels animals, i quan sigui necessari, comptar amb la presència d'un **recurs preventiu**. Recomanem consultar els materials relatius a aquesta figura en aquest enllaç del nostre [web](#).

- **Fer servir equips de treball que permetin el maneig a distància** (pinces, perxes, accessos automatitzats...), ús d'elements de control i defensa (escuts, vares, etc.). Exemples:

Perxa-llaç per a manipulació de gossos

Perxa per a manipulació de gats

Ganxo per a manipulació de serps

- Vigilar que les tasques les faci únicament **personal autoritzat i degudament format i informat** en les mesures de seguretat que cal aplicar, procediments de treball que cal seguir i amb coneixement en la gestió de la instal·lació i de l'animal.

- **No s'ha de maltractar o ferir mai cap animal**; i no cal mirar de parar als animals quan s'estiguin barallant.